

ДУХОВНО-НРАВСТВЕНОТО ВЪЗПИТАНИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Магдалена Легкоступ

Духовно-нравственото възпитание на основата на православните традиции формира ядрото на личността, като влияе благотворно на всички страни и форми на взаимоотношение на детето със света: на неговото етическо и естетическо развитие, светоглед и формиране на гражданска позиция, патриотична и семейна ориентация, интелектуален потенциал, емоционално състояние и общо физическо и психическо развитие. Обръщането към опита на православната педагогика днес е особено актуално, тъй като обществото и държавата остро се нуждаят от образователни модели, осигуряващи духовно-нравствените компоненти в образователното съдържание.

Детството е време на развитие на всички сили на човека както душевни, така и телесни, време за придобиване на знания за обкръжаващия свят, време за формиране на нравствени навици и привички. Предучилищната възраст е важен период в живота на детето, когато се формира чувството за собствените възможности, потребността от самостоятелна дейност, основните представи за обкръжаващия свят, за доброто и злото в него, представите за семейство и за роден край. Именно предучилищната възраст е „златното” време за духовно-личностното изграждане. В предучилищния период става активно натрупване на нравствен опит, а обръщането към духовния живот започва именно с нравственото самоопределяне и изграждане на самосъзнание.

Темата за духовното възпитание на децата от предучилищна възраст често вълнува както педагози, така и родители. Понятия като миролюбие, доброжелателност, великодушие, стремеж към удовлетворяване не само на собствените желания, а и към служене на другите, могат да се окажат непознати за нашите деца в условията на съвременната култура. Кризисното състояние на духовно-нравствената сфера на обществото и на семейството, а също и всички проблеми на обществото, несъмнено се отразяват на духовно-нравственото здраве на децата от предучилищна възраст. В тази връзка се усеща остро необходимостта от

специална педагогическа работа по формиране на хуманни отношения на детето към света, към природната и социалната обкръжаваща действителност. Дистанцирането на подрастващото поколение от националната културна идентичност, от историческия духовен опит на поколенията е един от сериозните проблеми на нашето време. За това предупреждава още в края на XIX век Търновският митрополит Климент (Друмев): *„Няма по-голямо зло, което би могло да се нанесе на народа ни от това да не пазим и да не зачитаме вярата му...”*

Днес между православната църква и образователните институции може да се развива активно сътрудничеството по отношение нравственото възпитание, което е било и си остава най-важната задача, която стои пред възпитателите в детската градина.

За се сложи обаче регламентирано начало на едно такова ползотворно сътрудничество и да се проведе реална и успешна възпитателна работа в тази важна посока, са необходими следните условия:

1. Регламентиране на нормативно-правовата база.
2. Наличие на предметно-развиваща среда за възпитателно-образователния процес.
3. Подготовка на възпитателите.
4. Осигуряване на програмно-методическа и художествена литература.

В програмите за детската градина, по които се работи, влизат и задачите на нравственото възпитание. Практиката обаче показва, че децата тръгват на училище информационно подготвени, но нравствено незрели. Това доказва особената значимост и актуалност на разработката на програма за духовно-нравствено образование и възпитание на децата. Да запълнят духовния вакуум са длъжни на първо място възпитателите. Но това трябва да става единствено при условие, че на децата не се натрапва една или друга религиозна вяра. Да вярва или да не вярва, в какво да вярва детето – това е въпрос на семейна традиция и убеждения, а по-късно, след пълнолетие – въпрос на личен избор. Ние обаче сме длъжни да приведем до нашите деца моралните принципи и етически норми, които ще им дадат здрава основа за по-нататъшното им формиране в живота.

Възпитанието на духовна личност е възможно само чрез съвместните усилия на семейството, образователните институ-

ции и държавата. А присъствието в образователния процес на религиозен момент може да става единствено с информираното съгласие на родителите.

Предприетите днес опити за възпитание на духовно-нравствени личности показват, че *най-слабото място в тази дейност е семейството*. Много родители не осъзнават, че именно в предучилищна възраст става усвояването на социалните норми, на моралните изисквания и образците на поведение основно чрез подражание. Затова е необходимо да се помогне на родителите да осъзнаят, че на първо място именно в семейството трябва да се пазят и предават нравствените и духовните ценности и традиции и че именно родителите са отговори за възпитанието на децата.

Православната педагогика направлява възпитанието на конкретната личност, която трябва да бъде отговорна не само за своя собствен живот, а и за съхраняването и развитието на историческите и културни традиции. Тя обогатява светската с цялостното си разбиране за света, с опита на нравствения начин на живот, с развитието на хармонични личности. Разбирането на „нравствено” и „духовно” тук се определят по следния начин: *духовността* е състояние на близост на душата, на вътрешния свят на човека с Висшия духовен свят; *нравствеността* е твърда постоянна решимост на волята да се следват добрите влечения на сърцето и съвестта (добронравие).

Духовно-нравственото възпитание се разбира като целенасочена дейност, насочена към приобщаването на човека към Висшия духовен свят, на постепенно възстановяване на цялостната структура на личността, на самоопределяне и усъвършенстване в добродетелта. Основните средства в духовно-нравственото възпитание са духовните упражнения на ума, чувствата и сърцето на детето, а основната му форма е служенето на доброто, служенето на хората.

Целта на духовно-нравственото възпитание е формиране и развиване на нравствените качества на личността на детето в контекста на православната духовност и приобщаването му към националното културно-историческо наследство. Съставянето и осъществяването на програмата за духовно възпитание в детската градина би имала следните **подцели**:

1) Съхраняване на духовно-нравственото здраве на децата. Приобщаването им към нравствените и духовни ценности на православната култура.

2) Изучаване на историята, културата, природно-екологичното своеобразие на родния край.

3) Стремеж към възраждане на традициите в семейното възпитание.

Постигането на тези цели е напълно осъществимо чрез комплексното разрешаване на редица конкретни **задачи** като:

- да се възпита уважение към нравствените норми на християнския морал. Децата да се научат да различава добро и зло, да обикнат доброто, да бъдат в състояние да правят добро. Да бъдат пресечени различните форми на безнравствени прояви в желанията и постъпките на детето;

- да се създадат условия за възприемане на цялостната картина на света.

- да се формира духовно-нравствено отношение и чувство на съпричастност към духовното и културно наследство;

- на основата на изучаваните духовни традиции да се формира чувство на уважение към своя народ, разбиране на своите национални особености и любов към Родината;

- да се развие способност за възприемане и анализ на литературни произведения, да се научат децата да изразяват чувства, да се обогатява речниковият им запас от думи;

- да се развие музикалната им култура, да се приобщят към хорското пеене, класическата, духовна и народна музика;

- да се осъществи целенасочена работа по физическото им възпитание, укрепване на волята и издръжливостта;

- децата да придобият елементарни трудови навици, като се научат да изпълняват най-прости битови задачи, обучават се в основите на ръчния труд, на продуктивната дейност;

- семейството да се ориентира в духовно-нравственото възпитание на децата (запознаване на родителите с основите на православната педагогика и психология, формиране на представи за модела и ценностите на традиционната семейна структура);

- да се формира чувство за собствено достойнство като представител на своя народ и толерантно отношение към представителите на другите етноси (към връстниците, техните родители, съседи и др.).

Основните принципи на духовно-нравственото възпитание в детската градина, могат да бъдат изведени от самото разбиране на неговите същностни характеристики, както и по отношение на подбора на образователното съдържание и организацията на педагогическите ситуации.

А. Принципи на духовно-нравственото възпитание.

Основен принцип на духовно-нравственото възпитание е изграждането на живота върху основата на изискванията на християнското съвършенство (свободно признаване на правилото – „Отклонявай се от злото и прави добро”).

Хуманистична насоченост на възпитанието (отношението на педагога към възпитаника като към отговорен субект на собственото развитие) се реализира по пътя на формиране на отношение към себе си, към света и със света (любов към ближните).

Природосообразност – възпитанието трябва да се основава на научното разбиране за естествените и социални процеси, да се съгласува с общите закони на човешкото развитие, като се отчитат възрастовите, полови и други различия.

Културосообразност – възпитанието да се провежда в съответствие с ценностите и нормите на националната културна идентичност, формирана чрез Православието, и особеностите, присъщи на традицията в различните краища на страната.).

Светски характер на образованието и законосъобразност – възпитателният процес да е в съответствие с действащото законодателство.

Б. Принципи за подбор на образователното съдържание.

Научност и каноничност (съчетаване на съвременните постижения на педагогиката и психологията с църковната каноничност).

Съобразяване с изискванията на типовите програми.

Постепенност и достъпност (представяне широката картина на света с отчитане на възрастовите възможности на децата).

В. Принципи на организация на педагогическите ситуации.

Нагледност, съзнателност и активност, достъпност и мяра, научност, отчитане на възрастовите и индивидуалните особености на децата, системност и последователност, трайност на усвоените знания, връзка на теорията с практиката, възпитание в процеса на обучение; гъвкавост и вариативност.

В този контекст основна характеристики на дейността на децата е съчетаването на обучението и духовно-нравственото възпитание, интеграция на духовно-нравственото съдържание с естетическото, интелектуално, физическо развитие и трудово възпитание.

Могат да бъдат прилагани различни **форми на работа с децата**:

- регламентирани и нерегламентирани педагогически ситуации;
- игри с нравствено и духовно-нравствено съдържание;
- мултимедийни презентации, видеофилми, аудио-записи и технически средства на обучение;
- беседи, провеждани при декларирано съгласие на родителите от свещенослужители;
- приложно творчество;
- тематични вечери/утра с естетическа насоченост (живопис, музика, поезия).
- организиране на изложби (съвместна дейност на децата и родители).
- представяне на музикални приказки с духовно-нравствено съдържание.
- провеждане на съвместни празници и организиране на съвместни събития с възрастните и децата;
- екскурзии, целеви разходки (в града, в околностите на града), посещения на православна църква;
- детска благотворителност и др.

По този начин възпитателната работа по програмата се реализира в няколко направления:

1. *Духовно-образователно* (педагогически ситуации, беседи, устни поучения).

2. *Възпитателно-оздравително* (празници, подвижни и образователни игри, ролеви и конструктивно-творчески игри, разходки, екскурзии, походи).

3. *Културно-познавателно* (срещи, целеви разходки, екскурзии, концерти, представяне на мултимедийни презентации, прожекции на филми).

4. *Нравствено-трудова* (навици за самообслужване, почистване на стаята и двора, работа по интереси, продуктивна дейност, изготвяне на подаръци за празника).

Съдържание на възпитанието. Особената роля в приобщаването на детето към националната духовна култура и християнски ценности играят *народните празници* като средство за изразяване на националния характер, ярка форма на позитивно социално взаимодействие между възрастните (педагози и родители) и децата, обединени от съвместни дейности, от общи преживявания. Педагогическите ситуации от този цикъл запознават децата с историята на православните празници, с народните традиции, с това как се посрещат православните празници; помагат в подготовката и провеждането (с участието на деца и родители) на календарните празници, разкриват техния житейски смисъл.

Освен чрез празниците вниманието на децата се насочва към целия *околен свят*, като водеща линия е откриването на пътя към нравствено-религиозната страна в опознаване на неговото богатство, красота и разнообразие. Те се учат да различават тази част на света, която е създадена от човешките ръце, от природния свят (неръководен); да разбират необходимостта от грижливо отношение към всичко живо и към природните богатства, способства се развитието на творческата личност на детето.

Много от педагогическите ситуации могат да бъдат осъществени на основата на *литературни произведения* (приказки, разкази, стихотворения), които учат децата да различават добро и зло, дават им представа за нравствената свобода на човека, помагат им да видят красотата на нравствените постъпки. Основни задачи на духовно-нравственото възпитание тук са: да се научи детето да вижда в себе си движенията към добро и зло и да ги различава, да се възпита желание да се прави избор в полза на доброто, да се следват добрите влечения на сърцето и съвестта (добронравие), да се формира християнско отношение към ближните.

Огромен възпитателен потенциал носи и запознаването на децата с *родното място* (история, паметници, архитектура, природно-географски особености, историческо значение на града в живота на страната, светини и паметни места в родния край), с родната история, държавната символика, живота на националните герои, народните будители и светци, достойните народни синове и дъщери.

Характерна особеност на работата по формиране на духовно-нравствено отношение към културното наследство и чувство на съпричаст-

ност към него е приобщаването на децата към народната култура и бит. Народното изкуство влиза в съвременния живот на детето заедно с народната песен и приказка, затова то му е близко и разбираемо. Педагозите от детската градина съвместно с родителите и с музейните работници могат да помогнат на децата да получат представа за различните видове народно изкуство и да преживеят своето отношение към тях в продуктивна, игрова дейност. Запознаването на детето с народното изкуство развива неговия вкус и отговорно отношение към материалните ценности, създадени от предишните поколения.

Основно съдържание на работата при осъществяването на програма за духовно-нравствено възпитание в детската градина е запознаването с традициите, с особеностите на подготовката и провеждането на празничните дни, което включва:

1) Провеждане на съвместни с родителите празници, възпроизвеждане на битови семейни обреди, празнични концерти, тематични вечери и утра, благотворителни акции.

2) Художествено-продуктивна дейност: изготвяне на подаръци за празниците; практически педагогически ситуации по ръчен труд.

3) Използване в педагогическите ситуации на сюжетно-ролеви и театрализирани дидактични игри.

4) Запознаване с народни подвижни игри, с устното народно творчество.

Специфични за целите на духовно-нравственото възпитание са **организационни форми** като отбелязване на религиозните празници в детската градина и семейството, предпразнични срещи, посещения на музеи, оформяне в детската градина на „Празничен кът” и изложби на художници, познавателни беседи, творческа продуктивна и игрова дейност на децата, екскурзии до църкви и манастири и др.

Основната цел на **предпразничните срещи** е подготовката за празника. По време на тези срещи децата се запознават с музикалния фолклор, устното народно творчество, народните игри, декоративно-приложното изкуство. Те не само разучават песни, народни танци, игри, но и изработват различни предмети, които са необходими за празника; оформя се интериорът на празничния кът; изработват се картички-покани, подаръци-изненади за близките (роднини, приятели) и др.

В навечерието на празника педагозите организират няколко срещи, като всеки път променят тяхното съдържание. Например на едната се прави украса за празника и децата се запознават с нова песен; на другата – изработват подаръци за роднини, приятели и играят на народни игри; на третата – специално поканена баба ги запознава с празничните блюда и с народните обичаи. Всички срещи завършват с народни игри и хора. Предпразничните срещи се състоят от три части. В първата се провежда познавателен разказ и беседа с децата; във втората – практическа дейност на децата и възрастните; в третата – творчески игри, музикално-литературни занимания.

Срещите са интересни сливания на индивидуалното и колективното творчество. Децата си избират дейност по интереси. Те или се обединяват в малки групи и изпълняват някаква обща работа, или се занимават индивидуално. Доброволността и интересът създават емоционално-наситен характер на педагогическото взаимодействие между възрастните и децата, между детето и неговите връстници.

Характерно за провеждането на такива срещи е това, че на гости на децата идват игрови персонажи – баба, дядо, добрият юнак, неродена мома и пр. Тази роля може да се изпълнява от възпитател, от член на семейството, от представител на културна институция или обществена организация, от професионален актьор. Тя (той) разказва за православния народен празник, като използва изразните похвати на приказката. Разказът се съпровожда от творческа работа, песен, игра.

Добре е на срещите както децата, така и водещият, да идват в народни носии. Практиката показва, че обличането в костюми повишава емоционалния тонус на децата и усилва техните възприятия.

Посещението на музей е едно от основните средства за развитие на емоционално-чувственото възприемане на предмети с културно-историческа стойност и създаване на отношение към тях.

Педагозите предварително трябва да определят обекта и целта на посещението, както и формите за изучаване на музейните експонати. Набелязват се и се обмислят основните задачи, като е по-добре децата да бъдат предварително подготвени за посещението в музея, като им се даде представа за това защо са необходими музеите, защо е важно да се пазят предметите, които са там, как трябва да се отнасяме към всичко, което се съхранява в музеите.

Чрез разказ на възпитателя, четене на познавателна литература, разглеждане на илюстрации се извършва запознаване на децата с планираните за наблюдение предмети.

След посещението на музея педагозите могат да създадат условия за самостоятелна творческа дейност. Децата от предучилищна възраст лесно преминават от емоционално възприемане към подражателство. Например от глина, пластилин, хартия, папие-маше, картон или с помощта на други материали те могат да изработят копие на предмета-музеен експонат, който най-много ги е впечатлил.

Посещението на музей е неопценимо средство за развитие на положителни емоции, на естетическия вкус на детето, на неговата познавателна активност.

Децата могат да посетят музей в периода на очакване на определен празник, а след това заедно с възрастните да оформят „Празничен кът” в детската градина.

Подреждането на мини-музей „Празничен кът” в детската градина като форма на възпитателна работа дава началото на богата изследователска дейност както за децата, така и за възрастните, която може да включва срещи с иконографи, с колекционери на старинни вещи, работа със семеен архив, семейни реликви, разкази на възрастни, творчество на самите деца.

Във всеки предпразничен период „Празничният кът” се попълва с нови експонати, които децата и родителите носят от домовете си или изработват сами по старинен образец. Поставянето на предмета в празничния кът се предшества от познавателен разказ и целеви наблюдения.

Организирането на ***изложби на художници и майстори-занаятчии в детската градина*** може да обогати децата с разнообразното им духовно и традиционно-културно съдържание. Могат да се представят произведения на народно-приложното творчество на местни майстори, членове на семейството и самите деца, произведения на живописиста от местни художници, творческа работа на децата – рисуване, лепене, апликация, ръчен труд и др. Изложбите биват тематични и сезонни. Мястото за подреждане на изложбите може да бъде зала, ателие, групова стая.

Чрез *творческа дейност*, като създават собствени малки произведения, децата изразяват своето отношение към съдържанието на духовно-нравственото възпитание. Те не само възпроизвеждат, а в достъпни форми и с достъпни средства творят жива култура, разбира се, без да се претендира за обществена значимост на получения продукт.

Във връзка с изучаваните православни празници изключителни възпитателни резултати може да даде осъществяването от децата на творческа дейност в специално посветено на тази тематика *ателие* „Ние празнуваме – ние рисуваме”. Чрез художественото и естетическо въздействие празниците изграждат у детето умения да използва изкуството, за да обозначи и изрази чувства и преживявания.

В края на празничните периоди педагозите организират с децата *познавателни беседи*. Децата и възрастните сравняват съвременния празник с този от миналото, намират сходства и различия. Педагозите стимулират логическите разсъждения на своите възпитаници с въпроси като: защо този празник (Сирни заговезни, Великден и др.) се отбелязва по това време на годината, какви са зависимостите на народния празник от сезонните изменения и селскостопанския труд.

Познавателните беседи развиват мисленето на детето, осмисленото възприемане на събитието. В децата активно се усъвършенства нравственото и естетическо отношение към народните традиции, към националното културно и духовно наследство.

В *празнуването на църковните празници в детската градина и семейството* откриваме всички аспекти на рефлексията по отношение на изграждането и съхранението на християнски и общочовешки ценности и традиции. Съвместното им отбелязване в детската градина и семейството и особено в религиозно-празнична среда е мощно средство за дидактична рефлексия, която повишава качеството на натрупаните представи, на въображението, на ценностните ориентации и културни стереотипи.

Водеща роля в изграждането на личността на детето от предучилищна възраст играе семейството. Именно в семейството, благодарение на усещането за „жива човешка среда” и на основата на наблюдаваните форми на поведение на възрастните, детето придобива първия си социокултурен опит. Проведени проучвания на отношението на родителите

към осъществяването на духовно-нравствено възпитание в детската градина показват, че независимо от различните мнения, като правило в по-голямата си част те биха искали децата им да бъдат запознати с традициите, религията и да израснат с ясни представи за моралните норми и нравственост.

Плодотворността на възпитателния процес е в пряка връзка със съгласуваността между целите и педагогическите усилия на семейството и педагозите. Сътрудничеството между родители и педагози е задължително условие за успешното реализиране на която и да е програма.

Работата по възпитанието на духовно-нравствена култура се изгражда на основата на приобщаването както на възрастните, така и на децата към достъпно разбиране на главните традиционни духовни ценности в контекста на българската национална идентичност.

Основното внимание, което се отделя на работата със семейството, може да намери израз в разнообразни **форми на работа с родителите**:

- родителски срещи на духовно-нравствени теми;
- лекции с родителите;
- открити педагогически ситуации, представящи възпитателно-образователния процес по програмата;
- вечер на въпросите и отговорите;
- провеждане на съвместни учебни дейности (изложби, конкурси, родителски семинари-събеседвания на диалогова основа, тематични семинари);
- факултативни педагогически ситуации съвместно с родителите: анкетиране и тестиране на родителите с цел отчитане на грешките и корекция на процеса на духовно-нравствено възпитание в семейството;
- индивидуални консултации със специалисти;
- нагледни видове работа: информационни стендове за родители, индивидуални папки с материали за децата, които те носят въкъщи, изложби на детски творби, дидактични игри, литература;
- екскурзии;
- визити по домовете;
- водене на социална карта с цел изучаване, обобщаване и разпространяване на семейния опит във възпитанието;

- индивидуална работа с децата въщи (водене на тетрадка на емоционалното развитие на детето);
- съвместни с родителите празници, спектакли, имени дни на децата;
- съвместно посещение на богослужения и разходки до манастири;
- помощ на родителите в детската градина (облагородяване на територията, участие в подготовката на празниците, козметичен ремонт, домакинска работа).

Очакваните резултати от провеждането на духовно-нравствено възпитание на децата от предучилищна възраст са свързани с:

- усвояване от детето на основни християнски добродетели, насоченост и отвореност към доброто, състояние на духовна близост с Бога;
- формиране на позитивно отношение на детето към обкръжаващия свят, другите хора и самия себе си, йерархичност в отношенията с възрастните и връстниците, създаване на оптимистична детска картина на света;
- потребност и готовност за проявя на състрадание и споделяне на чуждата радост.
- субективно психо-емоционално благополучие;
- възпитание на чувство на патриотизъм, потребност от самоотвержено служение на благото на Отечеството;
- приобщаване към опита на православната култура, запознаване с начина на живот на традиционното семейство, разбиране на собственото място в семейството и достъпно участие в домашните задължения;
- активно отношение към труда;
- отговорност за собствените постъпки.

Главният резултат, на който много ни се иска да се надяваме, се състои в усвояване от детето на вечните ценности: милосърдие, състрадание, любов към истината, стремеж към доброто и неприемане на злото. По този начин системното духовно-нравствено възпитание на детето от първите години на живота му осигурява неговото адекватно социално развитие и хармонично формиране на личността.

ЛИТЕРАТУРА

Коваленко, И., Л. Кондратова, А. Берсенёв. Програма духовно-нравственного воспитания дошкольников на основе национальных традиций православных праздников. Луганск, 2010.

Леков, Д. (съст.) Из архива на Васил Друмев – Климент Търновски. С., 1973, с. 13 1–142.

Програма духовно-нравственного воспитания дошкольников. // Дошкольное воспитание, № 5, 2004.

Хромова, Е. Духовно-нравственное воспитание дошкольников на культурных традициях своего народа. <http://nsportal.ru/detskii-sad/okruzhayushchii-mir/dukhovno-nravstvennoe-vozpitanie-doshkolnikov>

Феоктистова, Т., Н. Шитякова. Духовно-нравственное воспитание старших дошкольников. <http://www.portal-slovo.ru/art/36445.php>

Яковенко, Л. Духовно-нравственное воспитание дошкольников. <http://nsportal.ru/detskii-sad/okruzhayushchii-mir/dukhovno-nravstvennoe-vozpitanie-doshkolnikov>

ДУХОВНО-НРАВСТВЕНОТО ВЪЗПИТАНИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

МАГДАЛЕНА ЛЕККОСТУП

Резюме

В статията се акцентира на благотворното влияние на духовно-нравственото възпитание на основата на християнските традиции върху всички страни и форми на взаимоотношение на детето със света. В статията са разкрити понятията духовност, нравственост, духовно-нравствено възпитание, като са изведени основните цели, задачи и принципи на последното. Извеждат се най-важните принципи за подбор на образователно съдържание и за организация на педагогическите ситуации. Предлагат се различни форми на работа с децата и техните родители. Прави се подробно описание на съдържанието на възпитанието и основните направления, в които то се реализира във възпитателната работа по програмата за духовно-нравственото възпитание в детската градина. Формулират се очакваните резултати, главният, от които се състои в усвояване от детето на вечните ценности: милосърдие, състрадание, любов към истината, стремеж към доброто и неприемане на злото.

Ключови думи: духовно-нравствено възпитание, детска градина, програма, цели, задачи, принципи, съдържание на възпитанието, основни форми на работа, очаквани резултати.

SPIRITUAL AND MORAL FORMATION IN KINDERGARTEN

MAGDALENA LEGKOSTUP

Summary

The article highlights the benefits of spiritual and moral education based on Christian traditions onto all sides and all forms of relationship between the child and the world. The article reveals the terms spirituality, moral, spiritual and moral training. The author outlines key goals, objectives and principles of the latter. She describes the most important principles for selection of educational content and organization of teaching situations. There are offering various forms of work with children and their parents. There are given a detailed description of the content of education and the main directions in which it is implemented in educational work program for the spiritual and moral education in kindergarten. There are formulated the expected results, the chief of which is to absorb by the children the eternal values: kindness, compassion, love of truth, pursuit of good and denial by the evil.

Keywords: spiritual and moral formation, kindergarten, program goals, objectives, principles and content of education, basic forms of work, expected results.